

Sygn. akt III S 113/14

POSTANOWIENIE

Dnia 5 sierpnia 2014r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący-Sędzia SO Elżbieta Matyasik

Sędziowie SO Leszek Dąbek

SR (del.) Marcin Rak (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 5 sierpnia 2014r. w Gliwicach na posiedzeniu niejawnym sprawy

ze skargi Ł. M.

przy udziale Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Rejonowego w Gliwicach

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki

w sprawie z wniosku Ł. M. z udziałem A. M. o uregulowanie kontaktów prowadzonej przed Sądem Rejonowym w Gliwicach o sygn. akt. V Nsm 211/12

postanawia:

oddalić skargę.

SSR (del.) Marcin Rak SSO Elżbieta Matyasik SSO Leszek Dąbek

Sygn. akt ***III S 113/14***

UZASADNIENIE

Wnioskodawca w trakcie toczącej się przed Sądem Rejonowym w Gliwicach sprawie o ustalenie kontaktów z małoletnią córką złożył skargę, w której domagał się stwierdzenia przewlekłości tego postępowania i przyznania na jego rzecz kwoty 20.000 złotych. Wywodził, że Sąd Rejonowy po uprzednim uchyleniu orzeczenia przez Sąd II instancji, prowadził postępowanie przez niemal 2 lata pomimo wyraźnego sprecyzowania przez Sąd Okręgowy kierunku w jakim powinno być prowadzone postępowanie dowodowe. Zarzucał, że od dnia 19 stycznia 2012 roku nie ma kontaktu z małoletnią z uwagi na samowolę i złośliwość uczestniczki postępowania. Twierdził, że Sąd Rejonowy pozostawał bierny wobec uporczywego podawania przez uczestniczkę i świadków okoliczności nieprawdziwych, w sposób rozwlekły analizował okoliczności sprawy koncentrując się na faktach nieistotnych dla rozstrzygnięcia, niezasadnie realizował wnioski dowodowe uczestniczki, niezasadnie skierował strony na badanie w RODK, który to podmiot nie miał kompetencji do wydawania opinii na potrzeby postępowania o ustalenie kontaktów.

Prezes Sądu Rejonowego w Gliwicach zgłosił swój udział w sprawie. Przedstawiając stan postępowania wniósł o oddalenie skargi. Wskazał, że czynności podejmowane były w rozsądnych terminach uwzględniając konieczność skierowania stron na badania oraz dwukrotnego przekazywania akt sprawy do Sądu Okręgowego z zażaleniami wnioskodawcy. Podał, że wnioskodawca nie sprzeciwiał się dopuszczeniu dowodu z opinii RODK, a zarzuty co do braku kompetencji tego ośrodka złożył dopiero po doręczeniu odpisu opinii.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Wniosek skarżący o ustalenie kontaktów z jego małoletnią córką wpłynął do Sądu Rejonowego w Gliwicach w dniu 4 maja 2011 roku. Dnia 10 czerwca 2011 roku sędzia referent wyznaczył rozprawę na dzień 4 sierpnia 2011 roku. Na tejże rozprawie, po przeprowadzeniu postępowania dowodowego Sąd Rejonowy wydał postanowienie regulujące kontakty, zaś w dniu 2 września 2011 roku postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia regulujące kontakty na czas trwania postępowania. Na skutek apelacji uczestniczki postępowania od postanowienia z dnia 4 sierpnia 2011 roku, Sąd Okręgowy w dniu 8 marca 2012 roku uchylił zaskarżone postanowienie i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu wskazał na nowe okoliczności faktyczne które ujawniły się w sprawie wymagające oceny. Poleciał Sądowi Rejonowemu podjęcie decyzji w zakresie zgłoszonych przez uczestniczkę wniosków dowodowych, w szczególności w zakresie wywiadu kuratorskiego i opinii RODK. Wskazał na konieczność ponownego przesłuchania obojga rodziców i ponownej oceny zgromadzonego materiału dowodowego.

Akta sprawy zostały zwrócone do Sądu Rejonowego w dniu 27 marca 2012 roku. Zarządzeniem z dnia 6 maja 2012 roku sędzia referent wyznaczył termin rozprawy na dzień 19 czerwca 2012 roku, zlecił wywiad kuratora i wezwał rodziców małoletniej do stawiennictwa celem przesłuchania. Dnia 5 czerwca 2012 roku wpłynęło pismo uczestniczki z wnioskiem o zmianę postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia, a także z wnioskami dowodowymi, w tym wnioskiem o dopuszczenie dowodu z opinii RODK oraz wnioskiem o przesłuchanie 6 świadków na okoliczność przebiegu dotychczasowych kontaktów z dzieckiem, zachowania dziecka i postawy rodziców. Dnia 16 czerwca 2012 roku wpłynęło pismo wnioskodawcy, w którym wskazał, że na skutek postawy uczestniczki od 19 stycznia 2012 roku jego kontakty z dzieckiem nie odbywają się. Złożył też wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka na okoliczność przebiegu kontaktów z dzieckiem. Nie sprzeciwiał się przeprowadzeniu dowodu z opinii RODK.

Na rozprawie w dniu 19 czerwca 2012 roku Sąd Rejonowy przesłuchał wnioskodawcę i uczestniczkę i wydał postanowienie w przedmiocie zmiany zabezpieczenia, mocą którego ograniczył liczbę kontaktów wnioskodawcy z dzieckiem do dwóch w miesiącu w obecności kuratora sądowego. Sąd odroczył rozprawę do dnia 4 września 2012 roku zakreślając jednocześnie termin na zgłoszenie wniosków dowodowych. Zlecił kuratorowi sądowemu udział w kontaktach. Dnia 3 lipca 2012 roku sędzia referent zarządził wezwanie jednego świadka na termin rozprawy i dołączenie akt innych postępowań. W dniach 27 i 28 czerwca 2012 roku wpłynęły pisma z wnioskami dowodowym, zaś w dniu 17 lipca 2012 roku zażalenie wnioskodawcy na postanowienie z dnia 19 czerwca 2012 roku. Po doręczeniu odpisu zażalenia uczestniczce, akta w dniu 17 sierpnia 2012 roku przesłano Sądowi Okręgowemu, który wyznaczył termin rozpoznania zażalenia na dzień 2 października 2012 roku. Na rozprawie wyznaczonej na dzień 4 września 2012 roku nie podjęto żadnych czynności się z uwagi na brak akt pozostających w Sądzie Okręgowym. Postanowieniem z dnia 3 października 2012 roku Sąd Okręgowy oddalił zażalenie wnioskodawcy, zaś akta zwrócił do Sądu Rejonowego w dniu 16 października 2012 roku. Dnia 18 listopada 2012 roku sędzia referent wyznaczył termin rozprawy na dzień 18 stycznia 2013 roku, na który poleciał wezwać wszystkich wnioskowanych świadków, zlecił też kuratorowi dalsze uczestnictwo w kontaktach wnioskodawcy z córką. W dniu 18 stycznia 2013 roku Sąd przesłuchał troje świadków, dopuścił dowód z opinii RODK na okoliczności dotyczące możliwości realizacji kontaktów i odroczył rozprawę celem przesłuchania kolejnych świadków, których z uwagi na wyczerpanie czasu wokandy nie zdążył przesłuchać. Na rozprawie w dniu 26 marca 2013 roku Sąd przesłuchał dwoje świadków i odroczył rozprawę na dzień 13 czerwca 2013 roku celem przesłuchania świadka, który nie stawił się z usprawiedliwionej przyczyny. W dniu 22 kwietnia 2014 roku Sąd zwrócił się do RODK o sporządzenie opinii. Na rozprawie w dniu 13 czerwca 2013 roku przesłuchano świadka, poinformowano zainteresowanych o terminie badania w RODK i rozprawę odroczone z terminem z urzędu. Dnia 21 sierpnia 2013 roku wpłynęła do akt opinia RODK, zarządzeniem z dnia 29 sierpnia 2013 roku sędzia referent wyznaczył termin rozprawy na dzień 5 listopada 2013 roku zarządzając jednocześnie doręczenie odpisu opinii RODK pełnomocnikom wnioskodawcy i uczestniczki. W dniu 11 września 2013 roku wpłynęło pismo wnioskodawcy kwestionujące moc dowodową opinii RODK i zawierające wniosek o opinię biegłego psychologa. Na rozprawie w dniu 5 listopada 2013 roku Sąd przeprowadził dowód z nagrań, który był uprzednio wnioskowany, dopuścił dowód z opinii biegłego psychologa na okoliczności dotyczące możliwości realizacji kontaktów, wezwał wnioskodawcę o zaliczkę na koszty opinii tego biegłego, oddalił wniosek wnioskodawcy o zmianę sposobu zabezpieczenia kontaktów i rozprawę odroczył z terminem na dzień 15 stycznia 2014 roku. Postanowieniem z dnia 5 grudnia 2013 roku Sąd Rejonowy oddalił wniosek wnioskodawcy o zwolnienie od obowiązku uiszczania zaliczki na koszty opinii biegłego. Dnia 20

grudnia 2013 roku wpłynęło zażalenie wnioskodawcy na to postanowienie, zaś w dniu 8 stycznia 2014 roku wpłynęła opinia biegłego psychologa. Na rozprawie w dniu 15 stycznia 2014 roku Sąd doręczył pełnomocnikom odpis opinii psychologa, oddalił kolejny wniosek wnioskodawcy o zmianę postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia, wysłuchał wnioskodawcę i uczestniczkę, określił 21 dniowy termin na ustosunkowanie się na treść opinii, zlecił kuratorowi sądowemu przeprowadzenie wywiadu w miejscu zamieszkania wnioskodawcy i rozprawę odroczył na dzień 5 marca 2014 roku. Dnia 28 stycznia 2014 roku Sąd Rejonowy przesłał akta z zażaleniem na postanowienie z dnia 5 grudnia 2013 roku do Sądu Okręgowego. Po oddaleniu zażalenia Sąd Okręgowy zwrócił akta w dniu 3 marca 2014 roku. Na rozprawie w dniu 5 marca 2014 roku Sąd Rejonowy odebrał oświadczenia co do aktualnego stanowiska sprawie, przeprowadził postępowanie dowodowe z dokumentów, wysłuchał biegłą psycholog oraz wnioskodawcę i rozprawę odroczył na dzień 12 marca 2014 roku, kiedy to po przesłuchaniu uczestniczki i odebraniu oświadczeń co do aktualnego stanowiska w sprawie zamknął rozprawę odraczając ogłoszenie postanowienia na dzień 26 marca 2014 roku. Tegoż dnia ogłosił postanowienie kończące sprawę w instancji, w dniu 11 kwietnia 2014 sporządził pisemne uzasadnienie orzeczenia, zaś w dniu 28 maja 2014 roku przekazał akta Sądowi Okręgowemu wraz z apelacjami wnioskodawcy i uczestniczki oraz zażaleniem wnioskodawcy na postanowienie z dnia 15 stycznia 2014 roku oddalające wniosek o zmianę zabezpieczenia.

Wnioskodawca nie realizował kontaktów z dzieckiem w sposób określony postanowieniem z dnia 16 czerwca 2012 roku pomimo, że kurator sądowy regularnie stawał się w miejscu i o czasie tychże kontaktów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Rozstrzygając czy w sprawie wystąpiła przewlekłość postępowania należało mieć na względzie, że zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z 2004 roku, nr 179, poz. 1843, ze zm.), dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd (...), w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty, uwzględniając charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawilosci, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

W ugruntowanym orzecznictwie sądów powszechnych, Sądu Najwyższego jak i sądów administracyjnych przyjmuje się, że przewlekłość postępowania to nieuzasadnione żadną z okoliczności wymienionych w art. 2 ust. 2 ustawy z 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony (...) długotrwałe zaniechanie podejmowania czynności przez organ prowadzący postępowanie lub podejmowanie czynności nieefektywnych bądź pozornych. Zachodzi ona gdy postępowanie jest długotrwałe i rozwlekłe, a trwa ponad konieczność podjęcia czynności niezbędnych do zakończenia sprawy, pozostających w związku przyczynowym z działaniem lub zaniechaniem organu. Innymi słowy to wyrażając, przewlekłość postępowania występuje, gdy zwłoka jest nadmierna (rażąca) i nie znajduje uzasadnienia w obiektywnych okolicznościach sprawy. Aby stwierdzić przewlekłość postępowania koniecznej jest ustalenie, że pomiędzy kolejnymi czynnościami występują długie, nieuzasadnione przerwy albo też pewne czynności nie są podejmowane w ogóle (tak: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2011 roku, III SPP 14/11, Lex nr 10959151, postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 07 kwietnia 2009 roku, II S 4/09, KZS 2009/5/42, postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 28 grudnia 2012 roku, II S 25/12, Lex nr 1254588, postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 23 listopada 2012 roku, II OPP 19/12, Lex nr 1240698).

Pojęcie prawne przewlekłości w każdym przypadku musi być odnoszone do konkretnych realiów i podjętego trybu postępowania. W przypadku postępowania sądowego musi być do niego adekwatne i uwzględniać realia funkcjonowania sądów, w tym konieczność nadawania systematycznego biegu wszystkim rozpoznawanym sprawom. Sprawność postępowania sądowego w żadnym razie nie może oznaczać za usprawiedliwione oczekiwania strony, że wszelkie czynności w sprawie będą podejmowane natychmiast po złożeniu wniosków procesowych. Tego rodzaju oczekiwania przeczy istocie procesu sądowego, gdy to rzeczą sądu jest wszechstronne rozważenie racji obu

stron. Zatem stanowczo należy podkreślić, że jedynie nadmierne odstępstwa od czasu zwyczajowo koniecznego do wykonania określonych prac i procedur mogą być uznawane za tworzące stan nieuzasadnionej zwłoki (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 22 maja 2013 roku, III S 5/13, Lex nr 1322063).

Nie może nadto budzić wątpliwości, że w toku postępowania ze skargi na przewlekłość postępowania nie jest dopuszczalne dokonywanie merytorycznej oceny orzeczeń wydanych w toku postępowania objętego skargą (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2011 roku, III SPP 34/10 i z dnia 22 listopada 2011 roku, III SPP 22/10, Lex nr 694241).

Powołany wyżej przebieg postępowania przeczy tezie o wystąpieniu stanu przewlekłości. Zasadniczo bowiem Sąd Rejonowy podejmował czynności w odstępach czasowych, których nie można uznać za rażąco odległe, dwukrotnie możliwość procedowania była też wydłużona koniecznością przesłania akt Sądowi Okręgowemu w związku z zażaleniami. Także fakt przeprowadzenia dowodu z opinii RODK, która ostatecznie okazała się nieprzydatna dla rozstrzygnięcia nie mógł stanowić o przewlekłości postępowania, skoro uprzednia praktyka sądów dopuszczała takie źródło dowodowe, a i sam wnioskodawca zarzuty co do braku podstaw czynienia ustaleń faktycznych na podstawie opinii RODK złożył dopiero po doręczeniu mu odpisu tejże opinii. Podnoszony w skardze zarzut, dotyczący koncentrowania się przez Sąd Rejonowy w toku postępowania dowodowego na niewłaściwym okresie realizacji kontaktów między zainteresowanymi, pozostawał bez wpływu na możliwość stwierdzenia przewlekłości, jako dotyczący merytorycznych podstaw rozstrzygnięcia, które nie jest kontrolowane w toku postępowania ze skargi na przewlekłość postępowania. Podobnie ocenić należy zarzuty dotyczące niezasadnego realizowania wniosków dowodowych, zwłaszcza w sytuacji gdy wszystkie te wnioski miały na celu ustalenie wzajemnych relacji między wnioskodawcą, uczestniczką i wspólnym dzieckiem.

Prezentowana w toku postępowania postawa wnioskodawcy, który pomimo możliwości nie realizował od ponad 2 lat kontaktów z córką w zakresie objętym postanowieniem o udzieleniu zabezpieczenia, powołując się na nieuzasadnione okolicznościami faktycznymi obawy o swoje bezpieczeństwo, przeczy tezie aby długotrwałe rozpoznawanie sprawy przez Sąd Rejonowy stanowiło podstawową przyczynę braku możliwości zbudowania właściwych więzi między nim a małoletnią. Okoliczność ta także przemawiała przeciwko stwierdzeniu przewlekłości postępowania, które dotyczyło złożonej materii wymagającej przeprowadzenia szczegółowego postępowania dowodowego oraz dokładnego rozważenia racji wnioskodawcy i uczestniczki przy uwzględnieniu dobra małoletniej córki zainteresowanych.

Z tych też względów Sąd Okręgowy oddalił skargę jako bezzasadną, a to na podstawie art. 12 ust. 1 cytowanej ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku.

SSR del. Marcin Rak SSO Elżbieta Matyasik SSO Leszek Dąbek